Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

Силабус навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	**ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ** Мова викладання - українська.
Викладачі	ПЛАХТІЙ Маріанна Петрівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри політології та філософії.
Профайл викладачів	https://politkaf.kpnu.edu.ua/plakhtij-marianna-petrivna/
E-mail	marianna.plakhtiy@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1388
Консультації	Консультації щосереди з 14.20 до 15.20 Місце проведення консультацій – кафедра політології та філософії (корпус №2), платформа MOODLE.

2. Анотація до курсу

Вивчення курсу філософії та методології науки дає можливість здобувачам третього освітньо-наукового ступеня отримати інформацію про світоглядні проблеми сучасної науки, методологію науки, усвідомити місце науки в системі культури, зрозуміти сутність наукового типу раціональності та на цьому підґрунті сформувати риси наукового стилю мислення. Шляхом порівняльного аналізу здобувачі зможуть простежити глобальні тенденції у трансформації наукової картини світу. Особлива увага у курсі надається ціннісним та етичним засадам наукової діяльності та формуванню етики ученого.

3. Мета та завдання курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в розширенні знань з проблем науково-пізнавальної діяльності та критеріїв науковості знання, усвідомлення головних принципів філософії та методології сучасної науки, закономірностей її розвитку та соціокультурних детермінант, а також функції науки в контексті змін, що відбуваються у постмодерному соціумі. Сприяти побудові системного наукового світогляду та вдосконалення навичок логічного аналізу та використання загальнометодологічних знань в галузі науково-дослідної роботи.

4. Формат курсу

Очна, заочна, дистанційна (в умовах карантину). Можливе застосування об’єктномодульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01	Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.

ЗК 05	Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.
ЗК 06	Здатність працювати в професійній сфері у міжнародному контексті.
ЗК 08	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, оцінки сучасних наукових досліджень; здійснення критичного аналізу знання та генерувати нові ідеї (креативність) в обраній галузі
ЗК 11	Здатність бути критичним і самокритичним, діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Опанувати універсальними навичками дослідника, достатніми для проведення фундаментальних і прикладних досліджень, розробки, організації та управління науковими проектами та / або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації.
ПРН 03	Мати системний науковий світогляд та філософський-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність.
ПРН 04	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та /або професійну практику і розв’язувати значущі проблеми фундаментальної політичної науки з врахуванням соціальних, економічних, політичних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.
ПРН 05	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, програмне забезпечення та інформаційні системи.
ПРН 07	Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Освітньо-професійна програма	Галузь знань. 03 Гуманітарні науки Спеціальність **052 Політологія**	
Рік навчання / рік викладання	перший	перший
Семестр вивчення	перший	перший
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	40	16
Лекційні заняття	20	8
Практичні заняття	20	8
Самостійна та індивідуальна робота	80	104
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пре реквізити: філософія, філософські дисципліни.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

9. Політика курсу (правила та вимоги)

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcG0Cmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view) та етичних норм поведінки.

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені лекції відпрацьовуються шляхом написання конспекту лекції за планом та літературою, наданими викладачем. Семінарське заняття відпрацьовується: конспект семінарського заняття та усні відповіді на запитання викладача. Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в

письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1LIOReajanExMEnG2DvgdaFNACYWU00UL/view) та Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково - педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець – Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg).

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схема курсу
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**						
	разом	**у тому числі**					
		лекційні заняття	**практичні заняття**	**семінарські заняття**	**лабораторні заняття**	**самостійна робота**	**індивідуальна робота**
Змістовий модуль 1.							
Тема.1. Головні проблеми філософії науки	12	2		2		8	
Тема.2. Наукове знання та його особливості	12	2		2		8	
Тема.3. Основні історичні етапи розвитку науки	12	2		2		8	
Тема.4. Структура наукового пізнання	12	2		2		8	
Тема.5. Динаміка науки	12	2		2		8	
Тема.6. Методи та прийоми наукового дослідження.	12	2		2		8	
Тема.7. Проблема істини	12	2		2		8	
Тема.8. Зміна епістемологічних концепцій	12	2		2		8	
Тема.9. Етика науки. Академічна доброчесність	12	2		2		8	
Тема.10. Наука в системі культури	12	2		2		8	
Разом годин	120	20		20		80	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1.							
Тема.1. Головні проблеми філософії науки	12	2				10	
Тема.2. Наукове знання та його особливості	14	2		2		10	
Тема.3. Основні історичні етапи розвитку науки	10					10	
Тема.4. Структура наукового пізнання	12					12	
Тема.5. Динаміка науки	14	2		2		10	
Тема.6. Методи та прийоми наукового дослідження.	12					12	
Тема.7. Проблема істини	14	2		2		10	
Тема.8. Зміна епістемологічних концепцій	12					10	
Тема.9. Етика науки. Академічна доброчесність.	12			2		10	
Тема.10. Наука в системі культури	10					10	
Разом годин	120	8		8		104	

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Головні проблеми філософії науки. Предмет, об’єкт і статус філософії науки в системі філософського знання. Співвідношення філософії науки, методології науки та наукознавства. Основні аспекти буття науки: наука як система знань, як специфічний вид пізнавальної діяльності та як соціальний інститут. Світоглядні та методологічні функції філософії науки. Проблема демаркації: критерії розмежування наукового та позанаукового (буденного, міфологічного, релігійного, філософського) знання. Сцієнтизм і антисцієнтизм як світоглядні орієнтації.

Тема 2. Наукове знання та його особливості. Сутність та специфіка наукового пізнання. Основні ознаки та критерії науковості: об’єктивність, раціональність, системність, логічна доказовість, інтерсуб’єктивність, верифікованість і фальсифікованість, прогностична здатність. Типологія наук за предметом і методом (природничі, соціогуманітарні, технічні, формальні). Специфіка соціально-гуманітарного пізнання: проблема цінностей, розуміння та інтерпретації (герменевтичний підхід). Суб’єкт і об’єкт наукового пізнання, їхня діалектика в класичній, некласичній та постнекласичній науці.

Тема 3. Основні історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки та переднаукове знання стародавніх цивілізацій. Антична наука як теоретико-дедуктивна система (Арістотель, Евклід, Архімед). Особливості пізнання в епоху Середньовіччя та Відродження; становлення експериментального природознавства. Наукова революція XVII ст. і формування класичного природознавства (Г. Галілей, І. Ньютон, Ф. Бекон, Р. Декарт).

Некласична наука кінця XIX – першої половини XX ст. (теорія відносності, квантова механіка, синергетика). Постнекласична наука кінця XX – початку XXI ст.: міждисциплінарність, людиновимірні комплекси, цифровізація та глобальні виклики.

Тема 4. Структура наукового пізнання. Рівні наукового пізнання: емпіричний і теоретичний, їхня єдність та якісна відмінність. Структура емпіричного рівня: науковий факт (проблема теоретичної навантаженості факту), емпіричне узагальнення, емпіричний закон. Структура теоретичного рівня: наукова проблема, ідея, гіпотеза, принцип, теоретичний закон, наукова теорія. Метатеоретичний рівень пізнання: наукова картина світу (загальнонаукова, природничо-наукова, соціально-історична), ідеали та норми наукового дослідження, філософські основи науки.

Тема 5. Динаміка науки. Закономірності розвитку наукового знання: кумулятивізм та антикумулятивізм. Концепція наукових революцій Т. Куна: нормальна наука, парадигма, наукове співтовариство, аномалії та зміна парадигм. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса (жорстке ядро, захисний пояс, позитивна та негативна евристика). Еволюційна епістемологія К. Поппера та принцип фальсифікації. Концепція неявного знання М. Полані. Епістемологічний анархізм П. Феєрабенда. Когнітивні та соціокультурні чинники динаміки науки; диференціація та інтеграція наукового знання.

Тема 6. Методи та прийоми наукового дослідження. Поняття методу та методології науки. Класифікація методів наукового пізнання за ступенем загальності та сферою застосування. Загальнологічні методи та прийоми пізнання: аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія, моделювання. Методи емпіричного дослідження: наукове спостереження, експеримент (та його види), вимірювання, порівняння, опис. Методи теоретичного дослідження: аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, формалізація, сходження від абстрактного до конкретного, історичний та логічний методи. Системний і синергетичний підходи в сучасній науці.

Тема 7. Проблема істини. Істина як базова категорія гносеології та філософії науки. Співвідношення істини, хиби та омани. Основні концепції істини: класична (кореспондентська), когерентна, прагматична, конвенціональна. Діалектика об’єктивного, абсолютного та відносного в істині. Конкретність істини. Критерії істини в науковому пізнанні: логічна несуперечливість, емпірична підтверджуваність, практика, евристичність та простота теорії. Проблема об’єктивності та плюралізму істин у сучасному соціогуманітарному знанні.

Тема 8. Зміна епістемологічних концепцій. Класична та некласична епістемологія: еволюція уявлень про природу пізнання. Позитивізм та його історичні форми: перший позитивізм (О. Конт, Г. Спенсер), емпіріокритицизм (Е. Мах, Р. Авенаріус), неопозитивізм і логічний атомізм (Віденський гурток, Б. Рассел, Л. Вітгенштайн; принцип верифікації). Постпозитивізм як поворот до історії та соціології науки. Феноменологічна та герменевтична епістемологія (Е. Гуссерль, Г.-Ґ. Ґадамер). Соціальна епістемологія, конструктивізм та постмодерністські інтерпретації наукового знання.

Тема 9. Етика науки. Академічна доброчесність. Етичні засади наукової діяльності та соціальна відповідальність ученого. Етос науки Р. Мертона: універсалізм, комунізм (колективізм), безкорисливість, організований скептицизм. Біоетика, екологічна етика та етичні виклики сучасних технологій (штучний інтелект, генна інженерія). Академічна доброчесність як фундамент наукової культури: нормативно-правове регулювання в Україні та світова практика. Види порушень академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання) та механізми запобігання їм.

Тема 10. Наука в системі культури. Місце науки в структурі духовної культури суспільства. Взаємодія науки з іншими формами суспільної свідомості: філософією, мистецтвом, релігією, мораллю, правом та політикою. Наука як соціокультурний феномен і продуктивна сила суспільства; поняття «суспільства знань» та інноваційної економіки. Популяризація науки та наукова комунікація в цифрову епоху; проблема псевдонауки та когнітивної безпеки. Роль науки в розв’язанні глобальних проблем сучасності та забезпеченні сталого розвитку цивілізації.

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view), «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view). В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view). Визнання результатів навчання окремих тем курсу шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується «Порядком визнання в Кам'янецьПодільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю). Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань аспіранта, виконання аспірантом практичних завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетентностей навчання, що містяться в ОПП.

Розподіл балів, що присвоюються аспірантам

Поточний і модульний контроль (60 балів)			**Екзамен**	**Сума**
Змістовий модуль 1 (60 балів)			40	100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР		
20 балів	10 балів	30 балів		

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності аспірантів на навчальних заняттях - 12. Якщо аспірант не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Пропущені заняття аспірант має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Аспіранту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Аспірант, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, аспірант повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Самостійна робота (10 балів)

Метою самостійної роботи є закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху; розвиток навичок самоосвіти, пізнавальних інтересів, професійної мотивації навчання; виховання відповідального ставлення до навчання. Організація та оцінювання самостійної роботи аспірантів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам′янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» від 25.08.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1Dzh4W6JnffoEkRh30ks795Q2yKBHFqjb/view). Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; самостійне вивчення окремих теоретичних питань курсу; підготовку до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри). Контроль за самостійною роботою здійснює викладач на консультаціях. У плани практичних занять, МКР включені запитання та практичні завдання, успішне виконання яких передбачає попереднє виконання самостійної роботи. Максимальна оцінка за самостійну роботу оцінюється в 10 балів. Аспіранти, які за виконання завдань самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання самостійної роботи на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Високий	9-10	Аспірант виявляє глибокі знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з Інтернет джерелами, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Аспірант вчасно виконує завдання самостійної роботи. Аспірант дотримується принципів академічної доброчесності.
Достантій	7-8	Якщо відповідь аспіранта відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але аспірант допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання. Аспірант вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчопошукової діяльності та роботи з Інтернет джерелами. Аспірант вчасно виконує завдання самостійної роботи, дотримується принципів академічної доброчесності
Середній	6	Аспірант виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну

		обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Аспірант виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Переважно дотримується принципів академічної доброчесності
Початковий	Менше ніж 6	Якщо аспірант виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні професійних понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У аспіранта не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Аспірант не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі аспіранта наявні ознаки академічної не доброчесності.

Модульна контрольна робота (30 балів*)*

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Аспіранти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

Орієнтовні варіанти МКР

Варіант 1

1. Проблема демаркації у філософії науки: критерії верифікації та фальсифікації.
2. Рівні та структура наукового пізнання: взаємозв'язок емпіричного і теоретичного.
3. *«Нормальна наука... заснована на припущенні, що наукове співтовариство знає, яким є світ. Значна частина успіху цієї діяльності походить від готовності спільноти захищати це припущення, якщо необхідно — дорогою ціною. Наприклад, нормальна наука часто придушує фундаментальні новації, бо вони неминуче підривають її базові засади».*

— **Томас Кун**, «Структура наукових революцій»

Завдання:

- Поясніть зміст понять «нормальна наука», «парадигма» та «наукове співтовариство» у концепції Т. Куна.
- Чому нормальна наука чинить опір фундаментальним новаціям і яку роль у цьому процесі відіграють «аномалії»?
- Як відбувається перехід від нормальної науки до наукової революції? Наведіть приклад зміни парадигм у вашій галузі знань.

Варіант 2

1. Еволюція типів наукової раціональності: класична, некласична та постнекласична наука.
2. Проблема істини в науковому пізнанні та етичні засади науки (академічна доброчесність).
3. *«Ідея методу, який містить жорсткі, незмінні та абсолютно обов'язкові принципи наукової діяльності, стикається зі значними труднощами при зіставленні з результатами історичного дослідження. Виявляється, що немає жодного правила, яким би правдоподібним і глибоко обґрунтованим в епістемології воно не здавалося, яке б не порушувалося в той чи інший час».* — **Пол Феєрабенд**, «Проти методу»

Завдання:

- Яку філософсько-методологічну позицію обстоює П. Феєрабенд у наведеному фрагменті (поясніть сутність «епістемологічного анархізму» та принципу *anything goes* / «дозволено все»)?
- Проти якої традиції в методології науки (методологічного монізму / жорсткого раціоналізму) спрямована ця критика?

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (максимум — 30 балів)
Завдання 1 та Завдання 2 (теоретико-методологічні питання) — по 10 балів за кожне (разом 20 балів)

Критерії оцінювання відповіді

9–10 балів -Високий рівень: питання розкрито вичерпно, системно та логічно; здобувач вільно оперує категоріально-понятійним апаратом філософії науки; коректно порівнює концепції, розкриває причинно-наслідкові зв'язки та підкріплює теоретичні положення доречними прикладами зі своєї галузі знань.

7–8 балів - Достатній рівень: питання розкрито правильно й загалом повно, проте наявні незначні неточності в термінології або недостатньо глибоко аргументовано порівняльний аналіз чи зв'язок із фаховою дисципліною.

4–6 балів - Середній рівень: відповідь має репродуктивний характер; розкрито лише базові положення теми без належної аргументації, наявні прогалини у висвітленні ключових понять або порушена логічна послідовність викладу.

1–3 бали - Початковий (низький) рівень: відповідь фрагментарна, поверхова, містить суттєві теоретичні чи термінологічні помилки; тему розкрито менш ніж на третину.

Завдання 3 (аналіз філософської цитати) — максимум 10 балів
Критерії оцінювання аналізу
9–10 балів - Високий рівень: точно та глибоко інтерпретовано головну ідею цитати в контексті концепції автора; коректно розкрито всі пов'язані філософські категорії; наведено аргументовану критичну оцінку (сильні та слабкі сторони позиції) і влучний приклад із власної галузі науки.
7–8 балів - Достатній рівень: зміст цитати й позицію автора розкрито правильно, залучено необхідний понятійний апарат, проте власна критична рефлексія або фаховий приклад подані дещо стисло чи поверхнево.
4–6 балів - Середній рівень: здійснено переважно переказ цитати своїми словами без глибокого виходу на ширший філософсько-методологічний контекст концепції автора; відсутня критична оцінка або приклад.
1–3 бали - Початковий (низький) рівень: поверхневі або загальні міркування навколо теми без розуміння специфіки авторської концепції та без розкриття поставлених до цитати запитань.

Критерії оцінювання результатів виконання МКР

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Високий	27-30	Аспірант виявляє глибокі фундаментальні знання теоретичного матеріалу, правильно використовує термінологію, правильно виконує завдання, використовує творчий підхід до їх виконання. Аспірант дотримується принципів академічної доброчесності
Достатній	22-26	Аспірант виявляє достатні знання теоретичного матеріалу, завдання виконує, проте допускає помилки та неточності; під час виконання МКР дотримується академічної доброчесності.
Середній	18-21	Аспірант виявляє фрагментарні знання теоретичного матеріалу, завдання виконує частково, під час виконання МКР дотримується академічної доброчесності

Початковий	Менше ніж 18 балів	Аспірант виявляє незнання більшої частини теоретичного матеріалу, не здатний виконати завдання, під час виконання МКР та у роботі мають місце ознаки академічної недоброчесності.

Аспіранти, які отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий - комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету. Якщо аспірант ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Екзамен (40 балів)

Якщо аспірант не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Аспіранти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену. Аспіранти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу. Аспіранти, які мають академічну заборгованість за результатами семестрового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості. В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Оцінювання екзамену

37-40 (високий рівень)	Аспірант виявляє глибокі фундаментальні знання теоретичного матеріалу з курсу, правильно використовує термінологію, використовує творчий підхід до виконання завдань. Аспірант дотримується принципів академічної доброчесності.
30-36 (достатній рівень)	Аспірант виявляє достатні знання теоретичного матеріалу, проте допускає помилки та неточності; під час екзамену дотримується академічної доброчесності.
24-29 (середній рівень)	Аспірант виявляє фрагментарні знання теоретичного матеріалу, під час екзамену дотримується академічної доброчесності
Менше, ніж 24 бали (початковий рівень)	Аспірант виявляє незнання більшої частини теоретичного матеріалу, під час екзамену мають місце ознаки академічної недоброчесності.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння аспірантом певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECT8	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E(достатньо)	
35-59	PX (незадовільно з можливістю повторного складання)	
34 і менше	P (незадовільно з обов'язковим	
	проведенням додаткової роботи щодо	незадовільно
	вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету СОПСР та з дозволу ректора університету. 11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою). Робоча програма, силабус. Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайнових відеоконференцій.

12. Рекомендована література:

1. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової.К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. Режим доступу до джерела : *www.philsci.univ.kiev.ua › biblio › Phil-science*
2. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник / В.І. Штанько. Харків, 2017
3. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с. *https://www.lnu.edu.ua › wp-content › uploads › 2018/08*
4. Вержиховська О.М., Гурський В.А, Плахтій М.П. Науково-дослідна діяльність в галузі освіти. Навчально -методичний посібник. Вид. 2-е, доповнене і перероблене / За ред П.Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський: МЕДОБОРИ ПП, 2015.
5. Галіченко М. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках // Південний архів. іст. науки. : Зб. наук. праць. 2010. Вип. 31 -32. С. 26-34.
6. Броннікова Л. В. Філософія науки. Методичні рекомендації для здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) до вивчення курсу : методичні рекомендації / Л. В. Броннікова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 24 с.
7. Ратніков В. Основи філософії науки і філософії техніки : навчальний посібник / В. Ратніков. – Вінниця, 2012.
8. Дзьобань О. П. Розвиток ідей синергетики як нової парадигми у природничо-науковому і соціальному пізнанні// Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія: зб. наук. пр. Х. : Право, 2011. Вип. 9. С. 3–16.
9. Пропедевтичний курс з філософії науки: підручник / О. Сидоренко, С. Корлюк, В. Власов, Т. Розова та ін. ; за ред. О. Сидоренка. – К. , 2017.
10. Сидоренко Л.І. Проблеми етики науки в постнекласичному дискурсі //Філософські проблеми гуманітарних наук. Альманах. 2010. №19. С.121-125.

11. Deutsch D. Creative blocks. The very laws of physics imply that artificial intelligence must be possible. What's holding us up? [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://aeon.co/essays/how-close-are-we-to-creating-artificial-intelligence

12. Gensler H. J. Ethics : a contemporary introduction. New York : Routledge, 2011. 190 p

13. Horgan J. Was I Wrong about "The End of Science"? [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://blogs.scientificamerican.com/cross-check/was-i-wrong-about-8220-the-end-of-science-8221/

14. Філософія науки : навчальний посібник : [Електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с. http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%20%D0%9E%20%D0%9D%2C%20%D0%A7%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%A4.pdf

15. Філософія науки: навчальний посібник / О.І. Ісакова, Н.В. Щербакова. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – 227 с

16. Філософія науки: навчальний посібник для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 221 «Стоматологія», 226 «Фармація, промислова фармація» / уклад. І. Г. Утюж, Н. В. Спиця, Д. П. Сепетий. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 88 с.

Інформаційні ресурси

http://www.nbuv.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
http://www.ukrcenter.com	Український центр
http://lib.meta.ua	Бібліотека
http://www.lib.ua-ru.net	Студентська електронна бібліотека
biblioteca@kpnu.edu.ua	Бібліотека Кам'янець-Подільського НУ імені Івана Огієнка